

ยุคดิจิทัลกับแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1*
DIGITAL AGE AND GUIDELINES FOR MANAGING LEARNING
RESOURCES IN SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF
PRIMARY EDUCATION AREA PHITSANULOK, AREA 1

กุกเกียรติ แดงสีดา

Kukait Dangseeda

พิมผกา ธรรมสิทธิ์

Phimphaka Thammasit

วจี ปัญญาใส

Vajee Panyasai

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

Uttaradit Rajabhat University, Thailand

E-mail: kukait73@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 2) เพื่อหาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยมีองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผน (Plan) ด้านการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้ (Do) ด้านตรวจสอบ ทบทวนและติดตามการบริหารแหล่งเรียนรู้ (Check) และด้านการสรุป รายงานผล ปรับปรุงและแก้ไขการบริหารแหล่งเรียนรู้ (Action) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 402 คน โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) เก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถาม ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามชนิดประมาณค่า 5 ระดับ และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าความถี่ (f) ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล พิจารณาความสอดคล้องและความสัมพันธ์ของข้อมูล โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสร้างแนว

* Received 13 April 2020; Revised 30 April 2020; Accepted 20 May 2020

ทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

ผลการวิจัยพบว่า: 1) สภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ควรให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกขั้นตอนตามรูปแบบของ PDCA ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการศึกษาองค์ความรู้ ทักษะการใช้เทคโนโลยีใน ยุคดิจิทัล

คำสำคัญ: การบริหารแหล่งเรียนรู้, ยุคดิจิทัล, การสนทนากลุ่ม

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the state of learning resources management in digital age schools under the Office of Phitsanulok Primary Educational Service Area 1 2) to find ways to manage learning sources within digital age schools. Under the Office of Phitsanulok Primary Educational Service Area 1, consisting of 4 components, namely the plan, the operation of the learning resource management (Do), the examination, review and monitoring of the learning resource management (Check) and Summarizing the report, improving and correcting the management of learning resources (Action). The sample group used in this research is school administrators and teachers. Under the office of Phitsanulok Primary Educational Service Area 1, 402 persons, using mixed method, quantitative data were collected by questionnaires Qualitative data was used by the focus group method. The research instruments were 5 – level estimation questionnaire and group chat record form The statistics used for data analysis were frequency (f), percentage (%), mean ($\bar{x}$) and standard deviation (S.D.). Analyze the data from Focus Group by analysis. Data synthesis Considering consistency and relationships of data By content analysis to create a guideline for learning resources management within digital age schools Under the Office of Primary Education Area Phitsanulok, Area 1

The result of the research shows that: 1) Conditions of learning resource management in digital age schools Under the Office of Phitsanulok Primary Educational Service Area 1, all 4 aspects were at a high level. 2) Guidelines for

managing learning sources within digital age schools Under the Office of Phitsanulok Primary Educational Service Area 1, stakeholders should be involved in every step of the process according to the form of PDCA. Promote and support personnel to receive knowledge education. Technology skills in the digital age

Keywords: Learning Resource Management, Digital Age, Focus Group

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 ในมาตรา 4 ได้บัญญัติความหมายของการศึกษาไว้ว่า เป็นกระบวนการการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานวัฒนธรรม การสร้างองค์ความรู้ขึ้นจากการ จัดสภาพแวดล้อม สังคมและการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและ หมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 22 ได้ระบุไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนให้มีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญมากที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ” และมาตรา 24 (5) ได้ระบุว่า การจัดการกระบวนการเรียนรู้ สถานศึกษาต้องดำเนินการเสริมสร้าง สนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจาก สื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ ” (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553) สถานศึกษาจะต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกที่จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ซึ่งแหล่งการเรียนรู้ไม่ได้จำกัดอยู่ในเฉพาะในห้องเรียน หรือในสถานศึกษาเท่านั้น ซึ่งสถานศึกษาจะต้องพิจารณาใช้แหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ (กรมวิชาการ, 2545) ให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาอันประกอบด้วย การยกระดับองค์ความรู้ให้ได้มาตรฐาน จัดให้มีระบบการจัดการความรู้ ปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาทุกระดับให้รองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกและทัดเทียมกับมาตรฐานสากล บนความเป็นท้องถิ่นและความเป็นไทยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของการศึกษาทุกระดับชั้น

จากการปฏิรูปการศึกษา ที่กล่าวมาจึงทำให้เกิดแหล่งเรียนรู้ขึ้นอย่างมากมาย ที่ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ได้ตลอดเวลาจากแหล่งการเรียนรู้ทุกรูปแบบอย่างเพียงพอ รวมถึงสื่อ และเทคโนโลยีต่าง ๆ เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาในยุคปัจจุบัน และอนาคตที่จะเพิ่มพลังการเรียนรู้ รวมถึงสนับสนุนให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และเกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ จึงทำให้สถานศึกษาต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุก

เวลา ทุกที่จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ซึ่งแหล่งเรียนรู้ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะในห้องเรียน ตำราเรียน หรือในสถานศึกษาเท่านั้น และปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษานั้น สถานศึกษาจะต้องทำการสำรวจหรือเตรียมข้อมูลแล้วพิจารณาใช้แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่มาใช้ในการจัดการศึกษา โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จัก และใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ และดำเนินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สถานศึกษานั้น ถือว่าเป็นนโยบายที่สำคัญของสถานศึกษา แต่ในขณะเดียวกันสถานศึกษาแต่ละแห่งในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 มีขีดจำกัด มีความแตกต่างและความพร้อมที่ต่างกันหลายประการ และ การบริหารแหล่งเรียนรู้อย่างไม่เป็นระบบ ผู้บริหารสถานศึกษา ควรให้ความสำคัญกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน โดยคำนึงถึงความสะดวกคล่องและเหมาะสมกับหลักสูตรของสถานศึกษา เพื่อจะส่งเสริมพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตามศักยภาพของผู้เรียน การบริหารแหล่งเรียนรู้ที่ดีจึงมีความสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความคุ้มค่า เอกชัย กีสุขพันธ์ ประธานกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กล่าวว่าการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เพื่อให้สามารถที่จะเลือกใช้กับการบริหารสถานศึกษาให้ได้อย่างเหมาะสม คุ้มค่าและเพียงพอต่อการใช้งาน ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องแสดงศักยภาพทางด้านการบริหารและจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้มีความทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งนอกจากจะมีผลต่อภาพลักษณ์ของสถานศึกษาในชุมชนแล้ว ยังจะทำให้สถานศึกษาเป็นที่ไว้วางใจของชุมชนในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพได้อย่างยั่งยืน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่สามารถเชื่อมโยงความรู้ที่หลากหลายจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาสู่การเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นแหล่งเรียนรู้ทางกายภาพและแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ โดยมีปัจจัยสำคัญในการสร้างสรรค์แหล่งเรียนรู้ยุคใหม่

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ถือว่ามีความสำคัญต่อการส่งเสริมสนับสนุนให้การจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ให้นักเรียนทุกคนได้พิจารณาตนเองตามศักยภาพ แต่ในปัจจุบันสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่สามารถจัดแหล่งเรียนรู้ และห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ได้อย่างเพียงพอและมีคุณภาพ และที่สำคัญคือตัวของผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ มีความตระหนักที่จะพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัล เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาของโรงเรียนให้เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียนและครูผู้สอน เพื่อให้ทันต่อการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคดิจิทัล ซึ่งจะส่งผลดีต่อการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนา

ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงในการใช้แหล่งเรียนรู้ พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคดิจิทัล และสามารถเป็นภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1
2. เพื่อหาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ใช้วิธีเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ที่จะผลักดันให้เกิดการพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัล โดยการดำเนินการวิจัยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 115 โรงเรียน โดยเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 66 โรงเรียน โรงเรียนกลาง จำนวน 45 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 4 โรงเรียน มีบุคลากรทั้งสิ้น 1,756 คน
2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยข้อที่ 1 ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 89 คน และครู จำนวน 313 คน รวม จำนวน 402 คน โดยใช้ตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan)
3. กลุ่มเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยข้อที่ 2 ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษาศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัล ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 2 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน และครู จำนวน 2 คน รวม 9 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ 1) ด้านการวางแผน (Plan) 2) ด้านการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้ (Do) 3) ด้านตรวจสอบ ทบทวน และติดตามการบริหารแหล่งเรียนรู้ (Check) 4) ด้านการสรุป รายงานผล ปรับปรุงและแก้ไขการบริหารแหล่งเรียนรู้ (Action) โดยแบบสอบถามจะเป็นลักษณะแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5 หมายถึง ข้อความนั้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ข้อความนั้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง ข้อความนั้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ข้อความนั้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง ข้อความนั้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ยุคดิจิทัล

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์สำหรับการ สนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อหาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยข้อคำถามสร้างขึ้นจากระดับการปฏิบัติ น้อยที่สุด 3 อันดับแรกของแต่ละด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการวางแผน (Plan) 2) ด้านการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้ (Do) 3) ด้านตรวจสอบ ทบทวน และติดตามการบริหารแหล่งเรียนรู้ (Check) และ 4) ด้านการสรุป รายงานผล ปรับปรุงและแก้ไขการบริหารแหล่งเรียนรู้ (Action)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

ระยะที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ขอนหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุตรดิตถ์ ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 และผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

2. จัดส่งแบบสอบถามให้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 1 จำนวน 89 โรงเรียน ไปพร้อมกับหนังสือขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

3. ติดตามการตอบแบบสอบถาม ให้ครบตามจำนวนและความสมบูรณ์ ครบถ้วน เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการศึกษาระยะที่ 2 ต่อไป

ระยะที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่ม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ขอนหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ถึงผู้เชี่ยวชาญการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา จำนวน 9 ท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ร่วมสนทนากลุ่ม

2. ดำเนินการสนทนากลุ่ม เพื่อหาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยผู้วิจัยบันทึกเก็บรวบรวมข้อมูลในการสนทนากลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ข้อมูลทั่วไปสำหรับแบบสอบถามตอนที่ 1 โดยวิธีแจกแจงความถี่ (f) ค่าร้อยละ (%) และแบบสอบถามตอนที่ 2 คำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่ม เพื่อสร้างแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 จำนวน 402 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 89 คน และครู จำนวน 313 คน พบว่าระดับการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด จากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านการสรุป รายงานผลปรับปรุงและแก้ไขการบริหารแหล่งเรียนรู้ (Action) ($\bar{X}$ = 3.97) ด้านการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้ (Do) ($\bar{X}$ = 3.85) และ ด้านการวางแผน (Plan) ($\bar{X}$ = 3.80) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านตรวจสอบ ทบทวนและติดตามการบริหารแหล่งเรียนรู้ (Check) ($\bar{X}$ = 3.55)

ผลการศึกษาระยะที่ 2 การหาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้บริหารการศึกษา ศึกษาพิเศษ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ยุคดิจิทัล ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 2 คน ศึกษาพิเศษ จำนวน 2 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน และครู จำนวน 2 คน รวม 9 คน พบว่า แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

ด้านการวางแผน (Plan) สถานศึกษาควรให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา จัดทำแผนโครงการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการศึกษาองค์ความรู้ ทักษะการใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล แต่งตั้งบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีเป็นคณะกรรมการดำเนินงาน วางแผนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาตามความต้องการของผู้เรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา และเทคโนโลยีในปัจจุบัน วางแผนให้บุคลากรในสถานศึกษานำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน สร้างความเข้าใจการนำข้อมูลใน Big Data ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ จัดสรรงบประมาณดำเนินโครงการ จัดหาอุปกรณ์ และเครื่องมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม

ด้านการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้ (Do) สถานศึกษาจัดอบรมการใช้สื่อเทคโนโลยีการเลือกใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนให้กับบุคลากร จัดกิจกรรมศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาต้นแบบ ครูผู้สอนจัดทำแผนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สถานศึกษาจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือปรับปรุงห้องเรียน แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยมาสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อสนับสนุนการบริการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาให้เหมาะสมกับยุคดิจิทัล สร้างเครือข่ายเพื่อใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาร่วมกัน มอบรางวัลให้บุคลากรที่ใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนให้ผู้เรียนนำเสนอผลงานที่เกิดจากการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ชุมชนและประชาชนภายนอกสามารถเข้ามาใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาได้

ด้านตรวจสอบ ทบทวนและติดตามการบริหารแหล่งเรียนรู้ (Check) ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมเป็นคณะกรรมการ และแต่งตั้งผู้มีความรู้ความเข้าใจด้านเทคโนโลยีเข้าร่วมนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ในระยะก่อนใช้ ระหว่างใช้ และหลังใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา โดยกำหนดกระบวนการและเกณฑ์การนิเทศ กำกับ ติดตามที่เหมาะสม

กับบริบทของสถานศึกษา มีการประเมินแบบ 360 องศา โดยเชิญผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วม ประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย เช่น Google Form, QR – Code ตามสภาพความเป็นจริง จัดทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อหาประสิทธิภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคคลและหน่วยงานภายนอกศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา และจัดเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการ ประเมินแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษามีการประชุมทบทวน วิเคราะห์ข้อดี ข้อบกพร่องเพื่อ ปรับปรุงแก้ไข สำนวจความพึงพอใจการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ และหลากหลายโดยใช้เทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือในการสำรวจแหล่งเรียนรู้

ด้านการสรุป รายงานผล ปรับปรุงและแก้ไขการบริหารแหล่งเรียนรู้ (Action) สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการวิเคราะห์ข้อมูลบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ร่วมกับ เครือข่ายโรงเรียนประชุมเพื่อหาแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาที่เหมาะสม กับหลักสูตรสถานศึกษา บริบทของสถานศึกษา สภาพความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในปัจจุบัน เพื่อนำผลจากการนิเทศ กำกับ ติดตามมาปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาในรูปแบบสื่อดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพเป็นปัจจุบันและทันสมัย สถานศึกษานำความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้ใช้ แหล่งเรียนรู้มาเป็นข้อมูลในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการ ปรับปรุง และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ จัดทำข้อเสนอแนะตาม ความเป็นจริงในรูปแบบที่หลากหลายเพื่อสะดวกต่อการนำไปใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจ และจัดทำรายงานการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น เอกสารรูปเล่ม, E – book, Facebook

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การศึกษาสภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม สภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านการวางแผน (Plan) ตามกระบวนการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายใน สถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 สถานศึกษามีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ได้เหมาะสมกับ สภาพปัจจุบันและเทคโนโลยี สถานศึกษารวบรวมข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ไว้ใน

รูปแบบฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือ Internet และสถานศึกษาแต่งตั้งผู้มีความรู้ความเข้าใจใน ด้านเทคโนโลยีเป็นคณะกรรมการสำรวจแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา แต่การวางแผนการใช้ ข้อมูลจาก Big Data ของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้อยู่ในระดับน้อย การบริหาร แหล่งเรียนรู้ควรมีการวางแผนที่ดีเพื่อให้สามารถดำเนินการได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ คำ วงศ์เทพ ได้วิจัยเรื่องการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในอำเภอ แม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอนเขต 2 พบว่าการวางแผนการใช้แหล่ง เรียนรู้ภายในโรงเรียนต้องมียุทธศาสตร์ที่ส่งเสริมสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ที่ชัดเจนโดยจัดทำ เป็นแผนงานหรือโครงการของโรงเรียนทุกปีการศึกษา (คำ วงศ์เทพ, 2554)

ด้านการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้ (Do) สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ที่มี สภาพพร้อมสำหรับให้บริการ นำเครื่องมือสื่อสารในรูปแบบดิจิทัลมาใช้ในการบริหารแหล่ง เรียนรู้ เช่น line, facebook นำคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในการค้นหาข้อมูล และนำเสนอข้อมูล แต่สถานศึกษานำสื่อดิจิทัล เช่น ป้ายดิจิทัล, Infographic มาใช้สร้างแรงกระตุ้นเพื่อนำแหล่ง เรียนรู้ไปใช้ ยังอยู่ในระดับน้อย สถานศึกษาควรสร้างแรงจูงใจเพื่อให้เกิดการนำแหล่ง เรียนรู้ภายในสถานศึกษามาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ศิริญา ยั เลียบคง ได้วิจัยเรื่องการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่าการเรียนรู้แหล่งเรียนรู้ มีจุดประสงค์ทั้งด้าน เนื้อหาวิชา และกระบวนการหรือวิธีการอ่านข้อมูลให้เป็น (Information Literacy) โดยผ่าน การสัมผัสหรือปฏิบัติกับสื่อต่าง ๆ ในแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ซึ่งผู้เรียนจะปรับเปลี่ยน พฤติกรรมเป็นผู้เรียนที่ตื่นตัว ในขณะที่ใช้สื่อ วัสดุที่มีอยู่หลากหลายรูปแบบ เพื่อสำรวจ ตรวจสอบ หาคำตอบจากสื่อ หรือนวัตกรรมต่าง ๆ โดยครูหรือบรรณารักษ์จะกลายเป็นผู้สร้าง แรงจูงใจและผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ด้วยการจัดหาสิ่งสนับสนุนเนื้อหาอื่น ๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนแสวงหาข้อมูลและกลายเป็นักแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ผลที่เกิด ทำยที่สุดคือ เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่มั่นคงขึ้นในขณะเดียวกัน ก็กระตุ้นให้เกิดบรรยากาศ การเรียนรู้แบบกระตือรือร้น และแบบสร้างสรรค์ขึ้นภายในโรงเรียนต่อไป (ศิริญา ยั เลียบคง, 2560)

ด้านตรวจสอบ ทบทวนและติดตามการบริหารแหล่งเรียนรู้ (Check) สถานศึกษาได้จัดทำข้อมูลการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ภายในสถานศึกษาโดยนำเทคโนโลยีมาใช้ เช่น QR Code, Google form และสถานศึกษามี แผนกำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ แต่ สถานศึกษามีการนิเทศก์ กำกับ ติดตามการใช้แหล่ง เรียนรู้ไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนด ซึ่งการนิเทศก์ กำกับ ติดตามเป็นการประเมินผลการบริหาร แหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ เพื่อตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานเป็นระยะ ซึ่งสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ ประสิทธิ์ แก้วบ่อ ได้วิจัยเรื่องการบริหารงานเพื่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ใน

โรงเรียนบ้านน้ำเกียจโนนสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า การดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านน้ำเกียจโนนสว่าง ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนไม่เพียงพอ ผู้ศึกษาค้นคว้าและผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จึงได้กำหนดกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ คือ การศึกษาดูงานการประชุมเชิงวิชาการการปฏิบัติงานและมีการนิเทศติดตาม ทำให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนดียิ่งขึ้น (ประสิทธิ์ แก้วบ่อ, 2550)

ด้านการสรุป รายงานผล ปรับปรุงและแก้ไขการบริหารแหล่งเรียนรู้ (Action) สถานศึกษานำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ การใช้แหล่งเรียนรู้แก่สาธารณชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น Infographic, Website, Facebook และสถานศึกษานำผลการใช้แหล่งเรียนรู้ รวมทั้งปัญหาต่าง ๆ มาใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ แต่สถานศึกษามีการกำหนดแนวทางในการแก้ไขและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในระดับน้อยที่สุด ซึ่งการปรับปรุงแก้ไขการบริหารแหล่งเรียนรู้ควรมีการกำหนดรูปแบบแนวทางที่ชัดเจน เพื่อการบริหารแหล่งเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พัทรินทร์ สมราช ได้วิจัยเรื่องสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นในการจัดการศึกษาปฐมวัย โรงเรียนเทศบาล 2 เฉลิมพระเกียรติ พบว่าการปรับปรุงและการนำไปใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมีการปฏิบัติในระดับที่ยังไม่เห็นผลชัดเจน ผู้บริหารโรงเรียนควรปฏิรูปการบริหารจัดการศึกษาแนวทางการพัฒนาสภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ควรให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น (พัชรินทร์ สมราช, 2553)

2. การหาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ควรให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกขั้นตอนตามรูปแบบของ PDCA ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการศึกษาองค์ความรู้ทักษะการใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล สามารถอภิปรายผล ดังนี้

ด้านการวางแผน (Plan) สถานศึกษาควรให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา จัดทำแผนโครงการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการศึกษาองค์ความรู้ ทักษะการใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล แต่งตั้งบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีเป็นคณะกรรมการดำเนินงานวางแผนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาตามความต้องการของผู้เรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา และเทคโนโลยีในปัจจุบัน วางแผนให้บุคลากรในสถานศึกษานำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน สร้างความเข้าใจการนำข้อมูล ใน Big Data ไปใช้

ให้เกิดประโยชน์ จัดสรรงบประมาณดำเนินโครงการ จัดหาอุปกรณ์ และเครื่องมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ภัครภรณ์ มานิตย์ ได้วิจัยเรื่องการจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มโรงเรียนโป่งสา จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่าในการจัดการแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพควรมีการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้และปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนกำหนดผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน เพื่อประโยชน์สูงสุดในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ (ภัครภรณ์ มานิตย์, 2550)

ด้านการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้ (Do) สถานศึกษาควรจัดอบรมการใช้สื่อเทคโนโลยี การเลือกใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนให้กับบุคลากร จัดกิจกรรมศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาต้นแบบ ครูผู้สอนจัดทำแผนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สถานศึกษาจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ ปรับปรุงห้องเรียน แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยมาสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อสนับสนุนการบริการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาให้เหมาะสมกับยุคดิจิทัล สร้างเครือข่ายเพื่อใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาร่วมกัน มอบรางวัลให้บุคลากรที่ใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนให้ผู้เรียนนำเสนอผลงานที่เกิดจากการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ชุมชนและประชาชนภายนอกสามารถเข้ามาใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ โชคชัย หริกประโคน ได้วิจัยเรื่องบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 พบว่าควรมีการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ ให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใช้โดยประชาสัมพันธ์ จัดนิทรรศการ จัดสัปดาห์แห่งการเรียนรู้ (โชคชัย หริกประโคน, 2557)

ด้านตรวจสอบ ทบทวนและติดตามการบริหารแหล่งเรียนรู้ (Check) ผู้บริหารสถานศึกษาควรร่วมเป็นคณะกรรมการ และแต่งตั้งผู้มีความรู้ความเข้าใจด้านเทคโนโลยีเข้าร่วมนิเทศก์ กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ในระยะก่อนใช้ ระหว่างใช้ และหลังใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา โดยกำหนดกระบวนการและเกณฑ์การนิเทศก์ กำกับ ติดตามที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา มีการประเมินแบบ 360 องศา โดยเชิญผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย เช่น Google Form, QR – Code ตามสภาพความเป็นจริง จัดทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อหาประสิทธิภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา เปิดโอกาสให้บุคคลและหน่วยงานภายนอกศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา และจัดเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการประเมินแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษามีการประชุมทบทวน วิเคราะห์ข้อดี ข้อบกพร่องเพื่อปรับปรุง

แก้ไข สำรวจความพึงพอใจการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ และหลากหลายโดยใช้เทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือในการสำรวจ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ธนพล ด้านวิวัฒน์วงศ์ ได้วิจัยเรื่องการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โรงเรียนบ้านริมใต้ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าควรมีการประเมินผลการใช้งานทรัพยากรการเรียนรู้ประเภทสื่อ รวมทั้งมีการตรวจสอบและประเมินโดยผู้รับผิดชอบแล้วนำผลการตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไขเสมอ มีการซ่อมแซมและจัดหาทรัพยากรการเรียนรู้ประเภทสื่อมาเพิ่มให้เพียงพอต่อความต้องการ (ธนพล ด้านวิวัฒน์วงศ์, 2561)

ด้านการสรุป รายงานผล ปรับปรุงและแก้ไขการบริหารแหล่งเรียนรู้ (Action) สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการวิเคราะห์ข้อมูลบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาร่วมกับเครือข่ายโรงเรียนประชุมเพื่อหาแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาที่เหมาะสมกับหลักสูตรสถานศึกษา บริบทของสถานศึกษา สภาพความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในปัจจุบัน เพื่อนำผลจากการนิเทศก์ กำกับ ติดตามมาปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาในรูปแบบสื่อดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพเป็นปัจจุบันและทันสมัย สถานศึกษานำความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้ใช้แหล่งเรียนรู้มาเป็นข้อมูลในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุง และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ จัดทำข้อเสนอแนะตามความเป็นจริงในรูปแบบที่หลากหลายเพื่อสะดวกต่อการนำไปใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจ และจัดทำรายงานการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น เอกสารรูปเล่ม, E – book, Facebook สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุรเกียรติ งามเลิศ ได้วิจัยเรื่องบทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่าผู้บริหารมีบทบาทโดยตรงในการบริหารจัดการเพื่อสร้างสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ด้วยการกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย โครงสร้างและระบบบริหาร จัดหาและพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษารวมถึงการจัดทำแผนยุทธศาสตร์โดยยึดบริบทของสถานศึกษาเพื่อให้ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและการระดมทรัพยากรจากทุกภาคส่วนมาใช้เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ วางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ จัดการศึกษาที่มีรูปแบบที่หลากหลายยืดหยุ่น สรุปผลการบริหารแหล่งเรียนรู้เป็นรายงานนำเสนอให้หน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับและผู้เกี่ยวข้องทราบ ตลอดจนประชาสัมพันธ์ให้เกิดการใช้แหล่งเรียนรู้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เป็นการส่งเสริมการพัฒนาต่อยอดแหล่งเรียนรู้อย่างยั่งยืน (สุรเกียรติ งามเลิศ, 2559)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การปฏิบัติตามกระบวนการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

การหาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ด้านการวางแผน (Plan) สถานศึกษาควรให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการศึกษาองค์ความรู้ ทักษะการใช้เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล ด้านการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้ (Do) สถานศึกษาควรจัดอบรมการใช้สื่อเทคโนโลยี การเลือกใช้แหล่งเรียนรู้ สร้างเครือข่ายประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อสนับสนุนการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาให้เหมาะสม ด้านตรวจสอบ ทบทวนและติดตามการบริหารแหล่งเรียนรู้ (Check) ผู้บริหารสถานศึกษาควรร่วมเป็นคณะกรรมการ และแต่งตั้งผู้มีความรู้ความเข้าใจด้านเทคโนโลยีเข้าร่วมนิเทศก์ กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยกำหนดกระบวนการและหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย ด้านการสรุป รายงานผล ปรับปรุงและแก้ไขการบริหารแหล่งเรียนรู้ (Action) สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการวิเคราะห์ข้อมูลบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาร่วมกับเครือข่ายโรงเรียน เพื่อนำผลจากการนิเทศก์ กำกับ ติดตามมาปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาในรูปแบบสื่อดิจิทัล และจัดทำรายงานการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สถานศึกษาควรวางแผนการใช้ข้อมูลจาก Big Data เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. สถานศึกษาควรจัดทำข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ให้เป็นปัจจุบัน นิเทศก์ กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ตามแผนที่กำหนด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางการบริหารระบบสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

2. ควรศึกษาแนวทางการนิเทศก์การใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- โชคชัย หริกประโคน. (2557). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- กรมวิชาการ. (2545). เอกสารการนิเทศก์ การใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553.
- คำ วงศ์เทพ. (2554). การศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนในอำเภอแม่ลาน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ธนพล ด่านวิวัฒน์วงศ์. (2561). การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้โรงเรียนบ้านริมใต้ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่. วารสารบัณฑิตวิจัย, 9(1), 115-127.
- ประสิทธิ์ แก้วบ่อ. (2550). การดำเนินงานเพื่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านน้ำเกี๋ยง โนนสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัชรินทร์ สมราช. (2553). การศึกษาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียนตามแนวคิดบุคลากรในโรงเรียนและชุมชน ของศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา แม่สามแลบ อำเภอสบเมย เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ภัครภรณ์ มานิตย์. (2550). การจัดการแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มโรงเรียนโป่งสา จังหวัดแม่ฮ่องสอน. ใน สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิริญาญ์ เลียบคง. (2560). การบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. ใน สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สุรเกียรติ์ งามเลิศ. (2559). บทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.